

پیا

مرد پرستی

دیگران نیز ما را.

سخن فقط به انسان ها ختم نمی شود. آثار زیادی که نه فقط نماینده یک وجود به مانند آنچه در ظاهر هستند، بلکه به عنوان پیشینه‌ی فرهنگ یک جامعه در گذار تاریخ نیز از بین رفتند و ما باز هم بعد از نابودی به فکر شان افتادیم. جانداران زیادی را نابود کردیم و امروز سخن از آرزوی یک بار دیگر دیدن آن ها را بر زبان جاری می‌کنیم!

یکی از بزرگ‌ترین مشهودترین و ملموس‌ترین پدیده‌هایی که امروز در حال جان سپاری است همین زریبار زیبا و مظلوم خودمان است. باز ها اعلام کردیم که زریبار نفس‌های آخر را می‌کشد. بیمار گشته است و محتاج مداوا. اینک وقت عمل است و فردا زمان گزاره گویی. هر انسانی طبیی است و هر احترامی به محیط زیستش درمان.

اما ما چه کردیم؟ فردا فقط بوکانی‌ها از لج تمسخر های امروز مان! ما را به سخره نخواهند گرفت بلکه باید جواب گویی تمامی دنیا و وجدان‌های بی دفاع آیندگان باشیم. مرده پرستی تا به کی؟ باید حداقل قبل از نابودیش که نابودی خودمان نیز هست، مجلسی از احترام، نظافت و پاکی برایش بگیریم شاید فردا ها دیر باشند. باید هر موجودی را چنان بنگریم که انگار برای آخرین بار است که به آن چشم دوخته ایم. باید تا بانوای حیات بخش طبیعت یکی شویم و آهنگ عشق، حفاظت و تعامل بنواییم.

اگر به واژه‌های مستعمل در اطراف بیشتر توجه شود، یک سری واژه در برخه‌هایی از زمان، از هر سنی در جامعه شنیده خواهد شد. یکی از آن واژه‌ها مرد پرستی است که اغلب هنگام فوت بزرگ انسانی که در زمان حیاتش قدر او را نگرفته اند رایج می‌گردد. همچنین به علت نابودی اثری والا که آن نیز مورد کم لطفی قرار گرفته بود، شنیده می‌شود. نزدیک ترین و مشهود ترین آن‌ها، فوت بزرگ مرد شامل نواز کورد، «قاله مه ره» بود.

شاید بعضی‌ها بوکانی‌ها را به سخره گرفتند که مگر کسی نبود که مخارجش را تامین کند تا محتاج به نشستن در گوشه‌ای از خیابان و هنرورزی آن چنانی برای لقمه نانی نگردد! هزاران کنایه شنیدیم و بسیاری از آن‌ها بحق بود. اما از این نوع مرده پرستی‌ها مگر هر روز و بعد از فوت عزیزان دیده نمی‌شود؟! هزاران

ظلم روا می‌داریم و شاید به این دلیل که بعد از مرگمان بخشنوده خواهیم شد، عذاب و جدان راهیمان می‌کند.

مگر نه این که هر کسی خواهد مرد و مگر کسی می‌داند که فردا نوبت کیست؟ برای همه این سوالات پاسخی آماده داریم اما از ارایه راهکار و عمل به آن خود را مبرا می‌سازیم. هنگامی که احترام به کرامت و وجود هر انسانی را سر لوحه برخورد ها و پیش داوری های خود قراردادیم، آن گاه از مرده پرستی گذار نموده و به زنده پرستی ای روی آورده ایم که همیشه دیگران را به آن تشویق نموده ایم و جالب آن که

فایل شماره آینده ویژه نامه چیا: « لزوم آموزش مسائل زیست محیطی به کودکان » می‌باشد. لذا از علاقمندان خواهشمندیم که مقالات و نظرات خود را در این زمینه به دفتر نشریه ارسال فرمایند.

به ناوی خولقینه‌ری سروشت

کاتیک به دوای ماندو بووندا پوئه که بینهود ناو مال، به فینک بونونی ناو مال له گدرمای هاوین ، حمسانه‌وهمان زوئر دهس پئ ئددا ، له گدرمای هاوین و شادتر ئهبن به بینینی چهن گولینکی بون خوش و جوان لهم بهره و بهر هیوانه که داد. ههر وها رهنگی تارامی دیواره کان و تابلؤ کان که پانتایی دیواریان له خوبیان گرتووه، خدیالمان نهفپنی بوق... . ئیمه ئه گه رثاواش به قمد ناو ماله که مان هست به جوانی و باشی ژینگه بکهین که همه مو بونونی مایه‌ی ئاسایشی ئینسانه، لهوانه‌یه ئیتر به خومان ئیجاوه ندهدین که متربن زدره‌ری پئ بگه‌یه‌نین و نه تهنيا زهره ری پئ ناگهنه‌نین بهلکو و زوئر وزه و تووانامن بئ رازاندنه‌وهی ژینگه که هر له کوئلانه که ده مالمان دهس پئ ئه کات ههتا دوورترین جیگای ئه زه‌وییه ئه خمینه گهه. بیگومان بئ زانیاری و تیگه‌یشتن ناتوانین جوانیه کان و باشیه کانی ژینگه بناسین هه تاکوو بیانپاریزین و زیاتر چیزیان لئ وهر بگرین.

ئاگر گهونه‌وهی دارستانه کان دهستی پی گرد

لایه‌ری ۲

شوینه‌واری دهنگ له سه‌ر ژینگه

لایه‌ری ۳

نقش جنگل‌ها در معادلات زیست محیطی

صفحه ۴

صلاح دیبری

خیر و شری به نام کارگاه شن و ماسه

صفحه ۵

رستمی

جستجوی رویاها

صفحه ۶

فرزاد بهمنی

دنیای پاک کودکان

صفحه ۷

آراس صالحی

در پی درخواست انجمن سبز چیا مبنی بر تشکیل کمیته اطفالی حریق در روستاهای روزتابانشینان ارجمند از این درخواست استقبال چشمگیری به عمل آورده و تیم هایی را تشکیل دادند. با توجه به شدت و زیاد بودن آتش سوزی جنگل‌های اطراف شهر مریوان، از عموم دوست داران و حافظان طبیعت جهت تشکیل کمیته اطفالی حریق شهر مریوان دعوت به عمل می‌آید. از عموم دوست داران تقاضا می‌شود که جهت هماهنگی بیشتر به دفتر انجمن سبز چیا در روزهای شنبه تا چهارشنبه از ساعت ۱۶:۳۰ تا ۱۹:۳۰ مراجعه فرمایند.

ئاگر کوژاندنه‌وهی دارستانه کان دهستی پی کرد

به داخیوه به هاتنی ودرزی وشكی، ئاگر کوژاندنه‌وهی شوینه جوزاوجوزه کان بعوه شتیکی ئاسایی بومان، ههر لام ماوه کورتهدا له همندی شوین ئاگر بهر ببووه که ئامانه‌ی خوارده چند نموونه‌یه کیان:

- پۆزی ...ی جوزه‌ردان له پشت گله‌ره کی بلچه‌سورویوه ئاگریک بهر ببووه که خوشبختانه به هوی کم بونی ئاگرکه و ئاماده بونی تیمگله‌ی ئاگر کوژاندنه‌وهی، به خیرایی کوتترؤل کرا.

- رۆزی شەممە ...ی جوزه‌ردان له پشت ئاوایی برقەلا ئاگر له دارستانه چەکانی ئەوا ناواچیه بهر ببووه. ههر دوو تیمی ئاگر کوژاندنه‌وهی ئەنجومه‌نی سەوزی چیا و ئیداره‌ی سەرچاوه سروشتبه کان به خیرایی گەیشتنه شوینی پووداوه که و دوای ماوهی ۲ تا ۳ کاتژمیر به زەھمەتیکی زۆر توانیان ئاگرکه کوتترؤل بکن و دواتریش به تهواوی بیکوژنیته‌وه. لام ئاگردا به پېی پاپورتی ئاماده بوان نزیکه‌یه که هیکتار له دارستانه‌کانی خوارقەلای ئیمامه‌وه سوتاوه.

- سییه‌مین ئاگر له رۆزی ۲۶ی جوزه‌ردان له نزیک ئاوایی پەشەدی بهر ببووه کە ئەویش دیسان به هیمه‌تی تیمی ئاگر کوژاندنه‌وهی کان کوژندرایوه. شایانی باسه ئامانه تەنبا پاپورتی ئەو ئاگرانه بون که به دستی چیا گەیشتووه و لەوانه‌یه له شوینی تر ئاگر به بوبیتۆ و ییمه ئاگادار نکرابین.

تیمی ئاگر کوژاندنه‌وهی له گوندە کانی مەريوان

دامەزرا

دوا به دوای دواکاری کومیته‌ی ئاگر کوژاندنه‌وهی ئەنجومه‌نی سەوزی چیا بۇ دروست کردنی تیمی ئاگر کوژاندنه‌وهی له گوندە کانی مەريواندا، ئەو گوندانه‌ی کە تا ئىستا قۇلۇ هیمەتیان بۇ ئەم مەبستە هەلمالیو برىتىن له: ئىننگىجە، دەرەورەن، پېرسەفە، سەردوش، ئى، وله‌زىر، ئەسراوا، پەشەدی، پېلە، نەچى، كىكىن، سىف خوارو، كۆلان، مەحمدە و دەرزيان.

گوندىشىنان بەم کاره دیسان پۇھى بەپرسىيارى خۆيان له هەمبەر ژىنگە به گشتى و دارستانه‌کانى دەرۈپەر بە تايىھەتىي نىشان دا و به هیمەتى خۆيان، منهتىان خستە سەر كەمتر خەمان و دۇمنانى ژىنگە کە ئەوانش وەككە هەموو مەۋۇچىك لە باشىيە کانى كەلک وەر ئەگرن.

ئەنجومه‌نی سەوزی چیا دەستى ئەو دوستانه به گەرمى ئەگۈشىت و سەرى كۆپۈش بۇ هەستى بەپرسىيارىان دا دەنەوەتىت و لە هەموو گوندىشىنانى ترىش دواکاره کە به هاناي ژىنگە جوان و دارستانى ئافەرینەری خۆيانه‌وه بىن.

خسارت محیط زیستی به كشور؛ سالی ۸۰ هزار

مiliارد ریال

زیست بوم—گروه محیط زیست: كشور ایران سالانه

است که حتی قبل از سال ۲۰۵۰ دیگر چیزی برای صید وجود نداشته باشد. این گزارش می افزاید هم اکنون زندگی یک میلیارد نفر از ساکنان کره زمین مستقیماً وابسته به منابع غذایی دریابی است و تداوم روند کنونی آنها را در معرض یک قحطی بزرگ قرار خواهد داد. خبرنگار این در این باره افزوده است که حدود چهل سال پیش ژوژوئه دو کاستر و دیبر کل اسبیق فائو (سازمان جهانی خوار و بار و کشاورزی) در کتاب "ژئوپلیتیک گرسنگی" (در ایران با عنوان "انسان گرسنگه" منتشر شد) پیش بینی کرده بود که بشر می تواند با برنامه ریزی صحیح غذای زندیک به ده میلیاردنفر را از دریا تامین کند. وضعیت موجود نشان دهنده نادرستی پیش بینی ژوژوئه دو کاستر و یا تغییرات منفی گسترده زیست محیطی است که وی آن را در تحلیل هایش در نظر نگرفته بود. دریابا نه تنها اکنون نمی توانند غذای همه ساکنان زمین را تامین کنند، بلکه حتی یک میلیارد انسان ساحل نشین را هم به زودی با تورهای خالی روانه خانه های شان خواهند کرد.

تهدید جنگل های بلوط غرب باقاق سنجاب

ایرن-نرگس رضایی: کارشناسان محیط زیست نسبت به تجدید حیات جنگل های بلوط غرب ابراز نگرانی کردند و قاچاق سنجاب را عامل اصلی آن دانستند. حسین ایمانی کارشناس محیط زیست آذربایجان غربی با بیان این نکته که سنجاب ایرانی در طبیعت جوندگانی بسیار فعال هستند، گفت: آنها های بلوطی را جمع آوری کرده و زیر خاک مدفعون می کنند و این کار در گسترش و تجدید حیات جنگل های بلوط غرب کشور دارد و این در حال است که سود جویان با قاچاق سنجاب این فرایند را دچار اختلال شدید می کنند. وی افزود: قاچاق سنجاب برای تریست خانگی در حال افزایش بوده و چنانکه این روند به این صورت ادامه داشته باشد نه تنها جنگل های بلوط تخریب می شوند بلکه نسل سنجاب ایرانی نیز منقرض می شود. آرش پویان، دامپزشک، نیز در خصوص پیامدهای تریست خانگی سنجاب گفت: از آنجا که سنجاب ها جوندگان پر جنب و جوشی هستند و مدام در حال فعالیت در جنگل هستند، اغلب در اثر تریست خانگی دچار افسردگی شده و غذا نمی خورند و بر این اساس عمرشان کوتاهتر می شود. وی افزود: این در حالی است که بسیاری از سنجاب ها در اثر حمل و نقل نادرست نیز دچار مشکل شده و از بین می روند. در ایران دو نوع سنجاب ایرانی و بلوچی زیست می کنند که سنجاب ایرانی به دلیل زیبایی و جذابیت در حرکات موردن توجه خانوادهها برای نگهداری قرار گرفته است.

نژدیک به ۹ درصد درآمد ناخالص ملی خود یعنی معادل ۸۰ هزار میلیارد ریال را در اثر خسارات زیست محیطی از دست می دهد. قربان شهریاری، در گفت و گو با مهر با اشاره به گزارش بانک جهانی در این زمینه می گویید: در این وضعیت بیشترین خسارات با ۲۵ هزار و ۵۰۰ میلیارد ریال در بخش آب و پس از آن با ۲۲ هزار و ۶۰۰ میلیارد ریال در بخش سرزمین و جنگل که شامل اراضی کشاورزی، جنگل ها و مراتع، تالاب ها و فرسایش می شود، بوده است. این استاد محیط‌زیست و منابع طبیعی با اشاره به اینکه خسارات ذکر شده به طور متوسط ماهانه بیش از ۳۳ هزار تومان از سفره خانوارهای ایرانی کم می کند، می افزاید: بهنظر می رسد با جلوگیری از خسارات زیست‌محیطی موجود و اصلاح مدیریت‌ها و کارهای فرهنگی آموزشی با مردم، بتوان بخشی از هزینه‌های تحمیل شده به مردم را حذف کرد.

تفاوت این سیاست با سیاست پرداخت مستقیم پول نفت به مردم تنها از نظر اقتصادی این است که با حفظ محیط‌زیست درآمد پایان‌ناپذیر و دائمی نصیب مردم می شود، ولی در توزیع پول نفت، درآمد زوال‌پذیر و نامطمئنی را در نظر می گیریم که در آینده نیز معلوم نیست این خرج از ذخیره تا چه زمانی ادامه پیدا کند. دکتر شەھیراپاری بررسی شاخص‌های جهانی نظری شاخص عملکرد زیست‌محیطی كشورها را نشان دهنده روند نزولی ایران در رده بندی جهانی می داند: «تنهای در سال ۲۰۰۸ ميلادى اين سقوط ۱۴ پله بوده است». اين فعال محیط‌زیست با اشاره به آلدگى های آبى هشدار می دهد: با تابود شدن منابع آب زیر زمینی، به طوری که حدود يك سوم دشت های حاصلخیز كشور از نظر توسعه برداشت آب زیر زمینی منوعه اعلام شده، باید تاکید كنیم که در سرزمین خشک و نیمه خشکی مثل ایران آب های زیر زمینی مطمئن ترین منابع آب به حساب می آیند.

اقیانوس ها فقط ۴۰ سال دیگر ماهی دارند

ایرن- در صورت تداوم وضعیت موجود، حداقل تا چهل سال دیگر امکان صید ماهی در اقیانوس ها و دریاهای جهان وجود خواهد داشت. به گزارش خبرگزاری محیط زیست ایران، "برنامه جهانی غذا" وابسته به سازمان ملل اعلام کرد صید بی رویه، بسیاری از گونه های ماهی را در معرض نابودی قرار داده است و در صورتی که دولت های جهان در این باره تمھیدی فوری و فراگیر نیندیشند قابل پیش بینی

شوینهواری دنگ له سه رینگ

* فرهیدون پهروازه

زینده‌وره کان به تایبته بالنده کان له گهوره "په‌ر" داره کانه‌وه هه‌تا میشه کان به هه‌ئو دیاردیه‌وه تووشی کیشه و سه‌ر لی شیوان و له ئاکاما‌نامان بیون. به نه‌مانی گیان له‌به‌ره وردیله کان چه‌رخه‌ی زینگه که

چه‌شنبه زنجیریکه تووشی پچران ئه‌بی.

به دوو هه‌ئو سه‌ر کیهه‌وه بیمان ئه‌سله‌لمی که قورسایی باری زینگه به سه‌رشانی ئه‌وه گیانله‌به‌ره وردانه‌وه؛ یه‌کم: ئه‌وه بونه‌هارنه (حشرات) حله‌قی پیوه‌ندی نیوان زینده‌وره گهوره کان و زینگه‌ن. دووه‌هم: ئه‌وه وردیلانه راسته‌وه خو و وزه‌ی (انژی) خویان له زه‌وه گرن و هه‌روه‌ها له جوت‌گیری گژ و گیا (لقا) و دار و دره‌خت دهوری سره‌کی ئه‌گیرن. ئه‌وه‌ی تا ئیستا باسی کرا شوینه‌واری (تأثیر) دنگ له سه‌ر گیانله‌به‌ران بیوه به‌لام زور پرسیاری دیکه‌ش دیسانه‌وه دینه‌هه گوری. ئایا دنگ و هه‌رای توفینه‌ر، شوینه‌وار له سه‌ر دار و دره‌خت و گژ و گیا و که زینه‌هه‌ریک دا ئه‌نی؟ ئایا دنگ ده‌توانی له سه‌ر ره‌وتی فتوسنیتیز و له ئاکاما‌دا دهوری گژ و گیا و دره‌خت وه‌کوو به‌ره‌هم هینه‌ری هه‌وای پاک (اکسیشن) و شوین دابنی؟؟

ئایا دار و دره‌خت وه که سه‌ر جدم زینده‌هه کان دیکه له جه‌نجالی یا شهوق و رؤشانی ده‌ستکردن شه‌وانه‌دا ده‌توانی پشوو بیات؟؟

فینیسم بوم شناختی

کارن جی. وارن*

فینیسم بوم شناختی عقیده‌ای است که در آن پیوند‌های مهم — تاریخی، نمادین و نظری — بین سلطه بر زنان و سلطه بر طبیعت غیر انسانی بررسی می‌شود. استدلال من چنین است که به خاطر آن که پیوند‌های تعقلی و مفهومی بین ستم دوگانه بر زن و طبیعت در چارچوب تعقلی و مفهومی ستم مردسالارانه‌ای جای می‌گیرد که می‌توان آن را با استفاده از منطق سلطه مشخص نمود، پس

۱) منطق فینیسم سنتی نیاز به گسترش فینیسم برای شمول بر فینیسم بوم شناختی دارد.

۲) فینیسم بوم شناختی چارچوبی را برای شکل گیری اخلاق زیست محیطی فینیستی متمازی فراهم می‌آورد. در آخر، من نتیجه گیری کرده‌ام که هر نظریه فینیسمی و هر اخلاق زیست محیطی که پیوند متقابل سلطه بر زن و طبیعت را به طور جدی نادیده گیرد به زبان ساده نا مناسب است.

* برگرفته از کتاب اخلاق زیست محیطی، جلد دوم، ص ۷۵

چه‌رخه‌یا زنجیره‌ی زیانی زینه‌وه‌ره وردکان هه‌تا گه‌وره‌تین و هیزمه‌ندترینیان یا چه‌رخ و خولی گه‌ردون وه ک شهو و روز، مانگ و وهرز و له ئاکاما‌دا سال.

پیوه‌ندی ئه‌وه دوو ته‌وه‌ره واته دنگ و زینگه، پیوه‌ندیه کی راسته‌وه خو و هله‌لیکراوه و هه‌رکام به نوره‌ی خوی شونن له سه‌ر ئه‌وه‌ی تر دائهنی.

هه‌روه‌ک پیشتر باس کرا، دنگه کانی له‌وه به‌ر ئه‌وه‌نده ئاسایی بیوه که هیچ شوینه‌واریکی نا‌له‌باری له سه‌ر سروشت دانه‌ناوه، ته‌نانه دنگه کان، هیوه‌ری و ئارام بیونیان له ئاستیکدا بیوه که چه‌شنبه موسیقایه کی ئارام به‌خش هه‌م له سه‌ر سروشت به گژ و گیا و دارستانه کانیه‌وه و هه‌م له سه‌ر مرؤوف و زینه‌وه‌ره کانی دیکه شوینی له بار و پوزه‌تیقی داناهو. له سه‌ر ده‌مانی کوندا جاده‌یه ک به ناوی هه‌ریشم، روزه‌للت و روز ناوی پینکه‌وه گری داوه. قه‌ر بالغی و جه‌نجالی ته‌نیا له و پی بواره‌دا به دی کراوه، به‌لام ئه‌مرؤ له هه‌موو ولاتیکدا به دیان و سه‌دان جاده‌یه هه‌ریشم هه‌یه، که به دیان شوینی نا‌له‌باری له سه‌ر چه‌رخه‌ی زینگه داناهو. ئه‌وه جاده گه‌وره و راکیشراوانه به‌ر له هه‌موو شتی ده‌بی ئیسفالت بکرین، کیو و که‌نه ک و ته‌پلگه ئه‌گه‌ر له سه‌ر پلکای دا بیان هه‌لی ئه‌که‌ن ده‌تاشن یان تونیلی لی ده‌دهن، دیسانه‌وه ئه‌گه‌ر دارستان و لیپروار بی، به هه‌مان ده‌ستور له نیوی ده‌بین که به دیان دارستانی گه‌وره هه‌یه به هه‌ئو ده‌بین که به دیان کراون به دو یا چه‌ن به‌شهوه. گومان له‌وه‌دا نییه که بوونه‌وه‌ره کانی دیکه‌ش ته‌نانه شیانی و دارستانه کان، وکوو مرؤوف پیویستیان به خهون و حمه‌سانه‌وه هه‌یه، جا ئه‌گه‌ر شونن و بواری جاده‌یه ک شدویش وکوو روز دنگه دنگ و هه‌را و جه‌نجالی تیا به‌دی بکری، ئایا زینگه‌ش به زینده‌هه کانیه‌وه له‌وه‌دا ده‌حه‌سینه‌وه و ده‌سرهون.

ولامی ئه‌وه پرسیاره رونه؛ نه ته‌نیا زینه‌وه‌ره کان ناتوان پشوو بدهن به‌لکوو هیندیک جاریش بالنده کان و ده‌عا وردکان به هه‌ئو دنگی له ناکاو و به‌رز وک دنگی قه‌تار یا فروکه و ماشینه قورسه کانه‌وه زندق و زاویان ئه‌توقی و ئه‌مرن یان به‌دهیان جوئی ئاوی (آبزی) هه‌یه که به هه‌ئو بوقی (لوت) که‌شتیه گه‌وره و "ناوچه" کانه‌وه له نیوی ئه‌چن. له راستی دا زیناو (زینگه‌ی زیرئاو) وکوو وشکه‌لانی که‌هتوه مه‌ترسیه‌وه به‌لام به‌اخه و له لایه‌ن زینگه پاریزانه‌وه که‌مت ئاپری لی دراوه‌ته‌وه. بیچگه له دنگه کانیش، شه‌پلکه بکیشنه کان (امواج مغناطیسی) وکوو دوژمنیکی شاراوه و بکوژ له سه‌ر زینگه دهوری ناله باریان گیراوه. ئه‌وه شه‌پلکه هه‌میشه به‌ردوه‌امن و شهو و روزیان بؤنیه. هر بؤنیه

ده‌نگ چیه؟ دنگ بريتیه له (هاوار، ناله، ئاواز، يا هه‌ر شتیکی دیکه له گه‌رو بیته ده‌ر یان پیکدادانی دوو شت که به گوی بیسری). ئئمه تاریفیکه که له فه‌ره‌نگه کاندا بؤ دنگ کراوه. به کورتی بلین فه‌ره‌نگه کان له رابردوودا بريتی بیوه له جؤری ده‌نگه کان له رابردوودا بريتی بیوه له ده‌نگه کانی سروشت وک هه‌وه‌ره گرم، لافاوه خوره ده‌نگه کان، پچرانی به‌فر و هه‌رس، با و بؤران و هتد ... هه‌روه‌ها ده‌نگی زینده‌هه‌ره کان وک ده‌نگه کانی مروشف به‌که‌ره‌سه و ئامرازه کانیه‌وه، دنگی پله‌وه‌ره کان، دنگی ئاژله کان و هتد ... به‌لام ئه‌مرؤ پنه‌نگ لعو چوار چیوه دیاری کراوه چوته ده‌ر و دنگی ناو و اواتای زیارتی بو دابنی. به شیوه‌ی زانستیانه‌تر بلین دنگ له ئه‌مرؤدا ئه‌وه‌نده پله‌ی شه‌پلکه که‌ی چوته سه‌ر که ئه‌م په‌ره‌په‌ری زه‌وهی به چه‌ن چرکه ده‌بی. بیچگه له‌وه‌ش دنگه کان کات و ساتیان بؤ دیاری نه‌کراوه، بؤ نموونه دنگه کان تایبته به کاتیکی دیاری کراوه وک روز نییه، به‌لکو شه‌وانه‌ش هه‌ر به‌ردوه‌امن.

ئه‌وه دنگانه له شه‌وگاردا را‌ده‌یان که‌مت ئه‌بیته‌وه و بیشت و وزیمان ئه‌چیته سه‌ر. دنگه کان ئیمروه له سی بیواردا دابه‌ش ئه‌بن: یه‌کم دنگه نزمه کان که بريتیه له دنگانه که هه‌موومان له روزدا له نیو شه‌قام، کولان و مال و شوینی کاردا ئه‌ییسین. دنگه بدرزه کان وک دنگی قه‌تاره کان، گه‌میه گه‌وره کان، فروکه کان، کارخانه و کارگه بیشه‌یه کان و هتد ... دنگه شاراوه کان، که بريتیه له شه‌پلی رادوی و TV یه کان، بیسیم، تله‌فون و موبایله کان. جینی ئامازه‌یه که پله و ئاستی ئه‌وه دنگانه له ولاته پیش که‌هتوه کانه‌وه بؤ ولاته دوا که‌هتوه کان که‌مت ئه‌بیته‌وه. ئه‌وهی که تا ئیسته باسی کرا ناساندنی جوئی دنگه کان بیو له دونیای پیش که‌هتووی ئیمرودا. دیسانه‌وه پیویسته ئامازه به‌وه بکری که هه‌موومی ئه‌وه دنگانه که باسی کرا له خزمت مرؤثایه‌تیدایه، به‌لام دنگی دیکه‌ش هه‌یه که به‌پیچه‌وانه‌یه، واته بؤ کوشتن و له نیو بردن، ئه‌ویش دنگه هه‌مار کراوه کانه. ئه‌وه دنگانه له کاتی شه‌ری ناو خوی مرؤفه کان پیکه‌وه که‌لکی لی وه‌ردگرن. له فروکه‌ی دنگ شکینه‌وه بگره هه‌تا مین و بؤمبه تؤقینه‌ره کان له ریز به‌ندیده‌دان. هه‌ره‌وه که‌هده زانی زینگه به شیوه‌ی سروشتی قوناخگه‌لی تایبته به خوی ده‌پیتوی که ئه‌وه ره‌وه له سه‌ر تاییتی په‌یدا بیونی سروشت‌وه ده‌ستی پیکردووه و هه‌تا ئیستایش به‌ردوه‌امه. نموونه‌ی ئه‌وه ره‌وتانه

نقش جنگل‌ها در معادلات زیست

صلاح دبیری

محیطی

است. قطع درختچه‌های کویری برای تهیه سوخت و زغال در طی صدها سال موجب گسترش کویر و پیشروی آن به سوی شهرها شده و بسیاری از مزارع سرسبز خرم و روستاهای آباد که روزگاری تپش زندگی در فضای آنها موج میزد به کام کویر فرو رفته است.

تأثیر گرمای شدید

حرارت زیاد در سالهای خشک سالی، عناصر نوزاد جنگل‌ها را دستخوش آسیبهای جدی می‌کند. گاهی آنها را می‌سوزاند و از بین می‌برد و زادآوری آنها را مشکل می‌کند.

تأثیر یخ‌بندان‌ها

یخ‌بندانهای زودرس پاییزه و همچنین یخ‌بندان‌های دیر رس بهاره به طرق گوناگون آسیب‌های جدی به درختان جنگلی وارد می‌نماید.

تأثیر خشکی‌ها

خشکی که در اثر عوامل جوی (نقسان بارندگی) پدید می‌آید، سبب می‌شود که حرارت شدید تابش آفتاب بر تبخیر رطوبت خاک بفزاید و میزان ذخیره آن را در خاک تقلیل دهد. این خطر بیشتر در نواحی که بارندگی سالیانه آن کم است خودنمایی می‌کند.

باران‌های شدید

باران اگر به فواصل نامنظم و به صورت رگبار تند و شدید بیارد، سبب دریدگی برگها می‌شود، بخصوص اگر توان با وزش باد تند باشد، خطر تخریب بیشتر خواهد بود.

سیلاب‌ها

در صورتی که زمین جنگل در حالت طبیعی خود یعنی اسفنجی و متخلخل باشد، آبهای ناشی از بارندگی شدید به زمین فرو می‌روند و از جریان یافتن غیر عادی آن در سطح زمین که خود مقدمه پیدایی سیل است جلوگیری می‌کند. و اگر این حالت طبیعی زمین جنگل بر اثر انگیزه‌های غیر طبیعی بخصوص از طریق چرای دام از بین رفته باشد، آبها در سطح زمین راه افتاده و موجب سیل می‌شود و مهمترین خسارت سیل به جنگل‌ها می‌رسد، بخصوص جنگلهایی که در قسمت‌های زیرین دامنه کوهستان‌ها واقع شده‌اند.

این نوشتہ‌ها بخشش از مقاله‌ای است که برای همایش «صیانت از آتش، سوزی‌ها، وظیفه ای ملن» فرستاده شده بود.

نشریه چیا جهت پیشبرد اهداف خود نیازمند دریافت کمک‌های مالی همسه‌ریان گرامی می‌باشد.

نژدیکی این مناطق زندگی می‌کنند و یا از امکانات رفاهی مانند ویلا و مجتمع‌های تفریحی در این مناطق استفاده می‌کنند امری جدی به شمار می‌رود. شرایط خشک و بی‌آبی در ایام مختلف سال در بخش‌های مختلف کشور تا حد زیادی احتمال بروز آتش‌سوزی

یک آتش سوزی بزرگ ... در جنگلی بزرگ ... هزاران درخت ... می‌سوزند و جز خاکستر چیزی نمی‌رازند و می‌افزایش می‌دهد.

مانند ... حالا به موضوع آتش سوزی در جنگل فکر کردید؟ موضوع در دنایکه وقتی می‌شونیم هزاران هکتار از جنگل‌ها در فلان کشور بر اثر آتش سوزی سوختند ... خبر در دنایکه ... اما به نظرتون چطور می‌شود خسارات را کمتر کرد؟ نه منظور این نیست که

چطوری پیش گیری کنیم فرض کنید آتش سوزی به آنها می‌توان خطر ناشی از خسارات را کم کرد. حفاظت از خانه برای جلوگیری از ورود آتش وظیفه شماست، لذا برای کاهش این خطر باید مقاومت خانه، نوع ساختمان و نیز ماهیت گیاهان اطراف محل را رطوبت منطقه ... اینها دست ما نیست اما در کشورهای کمتری می‌سوزند؟ چیزهایی مثل باد، جنس درختها،

مانند بزریل که صنعت تولید کاغذ بسیار گسترده‌ای دارند جنگل‌های بسیار بزرگ مصنوعی وجود دارد

هر جنگلی برای خود یک جامعه زنده به حساب می‌آید و اگر این جامعه نباتی تنها از طریق عوامل طبیعی مورد تهدید قرار گیرد بنا به طبیعت و سرشت ایجاد شده‌اند. برخلاف جنگل‌های طبیعی توی این جنگل‌ها فاصله و جای کاشته شدن درختها کاملاً قابل

کنترل است و البته آتش گرفتن یک چنین جنگل‌هایی شاید باعث ورشکستگی بسیار سخت و بیکار شدن آدم‌های زیادی بشه ... پس سوالمان را به یک سوال ساده تقلیل می‌دهیم: توزیع محل کاشته شدن درختها چه طور باشد تا بعد از یک آتش سوزی تعداد درخت

سالم بیشتری داشته باشیم؟ خوب فرض کنید جنگل

تأثیر باد

بادی که می‌وزد مخرب نیست، ولی همین که سرعت باد از حد متعارف بگذرد، قدرت تخریب پیدا می‌کند. بادهای گرم و سوزان بخصوص در نواحی گرمسیری و فرض اینکه هیچ تلاشی برای خاموش کردن آتش نکنیم بعد از مدت زمان محدودی تمامی جنگل‌ها به خاکستر تبدیل می‌شود. اما اگر جنگل ما اصطلاحاً تک باشد شاید رشد آتش متوقف شود و از مناطق گاهی ممکن است برگها را سوزانیه و درختان را آتش گرفته به مناطق مجاور گسترش نیابد ... یعنی بخشکاند. خسارت بادهای شدید به نسبت نیروی باد و حرکت دادن ریشه‌های درختان می‌شوند. تخریب

درخت یا تعدادی درخت، فقط خود آنها بسوزند نه بادهای تند سبب شکسته شدن و ریشه کن شدن و اینکه آتش به راحتی به همسایه‌ها منتقل شود. اما خوب تک کردن یک جنگل تا این حد شاید به این دلیل اقتصادی نباشد که در مساحت وسیعی از زمین مزارع وارد می‌کند که انسان نابخردانه به باری عوامل

تتها می‌توانیم تعداد کمی درخت داشته باشیم. یادتان تخریب طبیعی برخیزد و چنین روش ناهنجار در راستای تاریخ بخصوص چند صد سال اخیر بویژه در ما و جنگلمان است! خطر و تهدید آتش‌سوزی در خوزستان، فارس، کرمان، یزد و ... صورت گرفته جنگل‌ها و مناطق غیرمسکونی و برای افرادی که در

ماشین سنگین و کامیون از جاده گاران عبور می کنند و سطح جاده را به تلی از خاک تبدیل نموده اند. حرکت هر اتومبیل طوفانی از گرد و خاک به دنبال دارد که نهایتاً روی شاخ و برگ درختان موجود در مسیر می نشیند و راه تنفس را از این درختان گرفته است و بدین سان حیات جنگل را به مخاطره انداخته اند. علاوه بر زیان فوق الذکر ممکن است این گرد و خاک انبو بر سلامت جسمی افراد محل و مسافرین تاثیر منفی بگذارد. شرکت مذکور تاکنون جهت رفع این معضل زحمت آب پاشی مسیر حرکت کامیونها را به خود نداده است.

امید است همگی مدافعان و کیلان آگاهی باشیم برای نجات محیط پیرامون خود.

این نوع کارگاه ها نیستند و خود صاحبان کارگاه به دلیل نداشتن اخلاق کاری و طبیعت دوستی کمتر به مسائل زیست محیطی اطراف خود به دیده احترام می نگرند و در قبال آن احساس مسئولیت نمی کنند.

اینک چند سالی است که با توجه به رشد جمعیت و توسعه شهر مریوان و ایجاد بنایهای متعدد مسکونی و تجاری و نیاز بیشتر به شن و ماسه شاهد ایجاد و احداث کارگاه هایی هستیم به نام کارگاه دانه بندی شن و ماسه که در شهر مریوان و سرو آباد در حال گسترش و افزایش است. ایجاد این نوع کارگاه ها که باعث ایجاد سرمایه و شغل برای افراد متعدد شده باعث خوشحالی و دلگرمی برای حدائق چندین خانواده شده و جای تقدیر از صاحبان سرمایه دارد.

حال که این کارگاه ها در مسیر سرمایه و اشتغال فعال هستند، از طرف دیگر معضل بزرگ و خطرناکی برای محیط زیست شده اند که صد البته بیشتر برای رودخانه هایی که در مسیر و کار این کارگاه ها قرار دارند عامل خطر شده است. چون به دلیل وجود دستگاه ماسه شور در این کارگاه ها شن ریز ها و آب گل آلد ناشی از شکستن سنگ، به رودخانه می ریزد و رودخانه را در عرض چند ماه به باتلاق تبدیل خواهد کرد و باعث از بین رفتن زیستگاه ماهی ها و آبزیان آن شده و با این وصف که چندین سال است که به دلیل نبود باران و کم آبی این رودخانه ها مسیر خشکی را طی می کند. وجود این کارگاه ها به دلیل نداشتن اینمی زیست محیطی باعث تسریع در خشک شدن و نابود شدن آن گردیده است و باور نکردنی این که در عرض چند سال آینده شاید حوضچه های طبیعی که در مسیر این رودخانه ها جایی برای تغیریح، شنا و ماهی گیری بودند.

اثرات جنگل در نفوذ آب

عدم نفوذ کامل آب در خاک های مرتعی زراعی و یا خاک های متراکم و فشرده مشکلی به شمار می آید. اما معمولاً این حالت در خاک های جنگلی کمتر اتفاق می افتد. علت عدمه این وضعیت، جذب انرژی قطرات باران به وسیله سطح جنگل می باشد که در آن فقط آب زلال به لایه های زیرین خاک انتقال می یابد.

ظرفیت نفوذ خاک های جنگلی تقریباً همواره بیشتر از شدت بارش های غالب است و کاهش نفوذ پذیری خاک های جنگلی و ایجاد هرز آب بستگی به شدت تخریب سطح جنگل تحت تاثیر امور زراعی، چرای دام، آتش سوزی های مکرر، استحصال چوب و احداث جاده ها دارد، باید دانست که قطع درختان سبب کاهش نفوذ آب نمی شود بلکه روش های غیر اصولی جمع آوری و استحصال چوب است که سبب ایجاد این حالت می گردد. افزایش تعداد وحوش، لستفاده نامقوقل از جنگل برای مواردی چون شکار حیوانات وحشی و ماهیگیری و امور تفریحگاهی و نیز کاربرد وسایل و تجهیزات مکانیکی بدون رعایت نظم و اصول معینی، خود سبب کاهش نفوذ آب به جنگل می شود و چنانچه از انجام ویروز امور فوق جلوگیری شود، خاک عمداً افزایش نفوذ پذیری خواهد داشت.

در برخی از مناطق بازیابی حالت ایده آل ظرفیت نفوذ خاک جنگل کند است و در جنگل هایی که مدت درازی تحت اثر یک یا چند روش غیر صحیح، بهره برداری شده اند، نفوذ خاک به حالت حداقل خود باقی خواهد ماند.

باز درازدستی به حریم جنگل های گاران!

*، ضایی

بی مهری انسان ها باز دیگر بر جنگل های گاران، باخان و ناوافق سایه افکند. متاسفانه از ابتدای امسال برای احداث دکل های برق فشار قوی و رساندن جاده به پای آن دکل ها، شرکت پیمانکار، با بلدزره به جان جنگل های مناطق مذکور افتاده است و تا کنون سطح وسیعی از درختان خودرو را از بین برده است. شایان ذکر است که این اقدام بدون مراعات هیچ گونه اصول محیط زیستی انجام می گیرد. چرا که قطعات این دکل ها حتی در مناطق صعب العبور بدون عملیات راه سازی، توسط افراد قابل طبیعت برای حمل سنگ و خاک مورد نیاز به کارگاه شده و طبیعت تقریباً دست نخورده کوه های منطقه را با خطر جدی روبرو کرده است.

علاوه بر این، شرکت پیمانکار احداث راه سنتنچ - هویوان در انجام این پروژه پیرو هیچگونه اصول و شرایط محیط زیستی نیست. هر روز ده ها دستگاه

خیر و شری به نام کارگاه شن و ماسه
* رستمی

توسعه شهر مریوان و ایجاد بنایهای متعدد مسکونی و تجاری و نیاز بیشتر به شن و ماسه شاهد ایجاد و احداث کارگاه هایی هستیم به نام کارگاه دانه بندی شن و ماسه که در شهر مریوان و سرو آباد در حال روزتایان اطراف این کارگاه ها هوشیار باشند که افرادی سود جو در ازای پرداخت بهایی اند ک، اقدام به خرید مرتع و کوه های اطراف به نام معدن می کنند و باید نسبت به آگاه سازی و توجیه روزتایان عزیز اقدام شود تا از سادگی و مشکلات مالی این عزیزان سواستفاده نشود و اطلاع رسانی دقیق شود.

در آخر وظیفه این کارگاه ها این است که با مشاوره با متخصصین و مسئولین زیست محیطی راه کارهایی جدی برای این معضل بیابند تا شاهد از بین رفتن منابع طبیعی که بنا به دلایل زیادی از جمله: آتش سوزی، نبود بارندگی، تخریب و قطع درختان و ... نباشیم و همه ما در قبال آنچه روى میدهد مسئول هستیم و خواهیم بود و باید جوابگوی تاریخ و وجود خود و آیندگان باشیم . به امید آنکه تاریخ به نیکی از ما یاد کنند.

نبواد باران و کم آبی این رودخانه ها مسیر خشکی را طی می کند. وجود این کارگاه ها به دلیل نداشتن اینمی زیست محیطی باعث تسریع در خشک شدن و نابود شدن آن گردیده است و باور نکردنی این که در عرض چند سال آینده شاید حوضچه های طبیعی که در مسیر این رودخانه ها جایی برای تغیریح، شنا و ماهی گیری بودند.

دیگر شاهد آن نباشیم و نخواهیم بود! از طرفی دیگر این کارگاه ها به دلیل برداشت قانونی و غیر قانونی و بیشتر غیر فصلی خصوصاً در ایام بارندگی از بستر رودخانه ها و کوه های اطراف کارگاه ها یا دورتر که به نام معدن شناخته و با مجوز و بی مجوز برداشت نموده باعث از بین رفتن درختان و جایگاه زیست محیطی بکر پرندگان و جانوران شده و دست بردن در دل طبیعت بکر منطقه به بهانه ایجاد جاده در دل طبیعت برای حمل سنگ و خاک مورد نیاز به کارگاه شده و طبیعت تقریباً دست نخورده کوه های منطقه را با خطر جدی روبرو کرده است.

حال که نهادها و مسئولین به دلیل نداشتن پرسنل کافی و بودجه کم و هر دلیل دیگری قادر به کنترل بیشتر روی

چه م رووباره کان و دوختی نیستایان

* فهریدون پهروازه

کودک این شهرک از رودخانه نقش بسته است، بوی زننده فاضلاب و تخم مرغ گندیده است. کشاورزان توتون کار دیگر نمی توانند به کارشان ادامه دهند چون توتون آبیاری شده با فاضلاب صنعتی هیچ کیفیتی ندارد و حتی یونجه این زمین ها نیز با یونجه طبیعی متفاوت است و این یعنی بلا استفاده ماندن هکتار های زمین کشاورزی.

چند سال پیش که خبر تاسیس تصفیه خانه آب رودخانه در شهر پیجید، هیچ کس به اندازه اهالی شهرک های جوجه سازی و کانی دینار و روستاییان کناره رودخانه در ک نمی کرد که چه نعمتی را صنایع و شهر نشینی از آنان باز ستانده و الان می خواهد به آنان برگرداند. با گذشت قریب ۸ سال آن اتفاق مبارک پیش نیامده و اینکه چند سال دیگر رودخانه رویایی برای مهمانانش فقط بویی نامطبوع از فاضلاب را در بر داشته باشد، معلوم نیست.

گاهی که از کنار این رودخانه مرده می گذردم، شکوه سابقش را به یاد می آورم و به پرندگان مهاجر می اندیشم که متظرنند باز بر گردند تا بر روی درختان بید لانه ای بسانند و خیال پردازی نیست اگر فکر کنم که مسافر خسته شهرستانی اگر در کنار این رودخانه زلال برای پذیرش مهمانان دور و نزدیک تنها نخواهد بود. به امید تعجیل در ساخت تصفیه خانه اگر خوش خیالی هم باشد مهم نیست من این شعر یادگار مدرسه را با خود زمزمه میکنم که .

باز می آید پرستوی نفمه خوان
باز میسازد در اینجا آشیان

اثرات آتش سوزی های مکرر جنگل ها در ایجاد فرسایش

در بعضی از نقاط جنگلی خصوصا در شیب های تند پوشیده از درختان، آتش سوزی ها اثرات مستقیمی در ایجاد فرسایش دارد که از آن جمله می توان به موارد زیر اشاره کرد: (الف) سبب سست شدن ساختمان خاک های سطحی و سنگ ها می گردد و بدین وسیله لغزش و فرسایش را تسريع می بخشد. (ب) هوموس و لاسبرگ سطح خاک را که به صورت لایه های محافظ در مقابل بر خورد سریع و مستقیم قطرات باران عمل می کند را از بین می برد. (ج) در لایه های سطحی خاک حالت موقت ویژه ای را ایجاد می نماید و ما نع نفوذ می شود. (د) خلل و فرج سطح خاک را با خاکستر حاصله مسدود می نماید و مانع نفوذ می شود.

چونه خواره وی ظاوی زیر زمینیه. چونه خواره وی ظاوی زیر زهین و وشک کردنی کاناله زیر زمینیه کان له کر کردن و تمنانه ره چونی رووباره کاندا رویی بهر چاو ئه گیپری. هوکاری سیههم پیس بونی ظاوی رووباره کانه به هوی ظیانی گوند و شارنشینی له نزیک ظهو رووباره کانه که ئاکامه که فوتوان و تیا بردنی ژینگهی نیو ظاوه. هوکاری چوارم به لاری بردنی ظاوی رووباره کانه به مه بستی که لک لئ و هرگرتن و کورت کردنوه وی مهودای رووباره کان. ئه وی ئیستا باسی کرا، کورته ظاوریکه له سهر بارودوخی چوم و رووباره کان لهرابردوودا و هسلسنه گاندنی له گمل دونیای پیشکم وتوی ئیمرؤدا. به هیوای ئه وی روییک دابی بې پیشگری له دوخته که پیش بینی هاتنه دی له ئارادیه، بهر هسلستیکی نه ته وی و نیو نه ته وی پیک بې تاکوو ئه و تورمه داهاتوو له و سره چاوه سروشته بی بده نین.

جستجوی رویاها

* فرزاد بهمنی

وجود رودخانه ای رویایی با چنان هایی بلند قد و درختان محجوب و سر به زیر (شۆرە بى) با ماهی های چالاک و صدای صبحدم قورباخه و مرغابی و پرواز سنجاقه ک های رنگارنگ و لک لک های زیبا در بین گل های پونه و نیزارهای بلند قامت، آبی پاک و زلال که کشاورز خسته با دیدن آن «هۆرە» ای دل انگیز را زمزمه کند و سوفی شوریده وضوی سازد و یادی از خالق کند را شاید بسیاری از ما در فیلم های مستند نقاطی دور دست دیده باشیم. اما آنچه توصیف شد می تواند خاطره کودکی جوانی در یکی از رسته های کنار مربیان باشد. آن هم نه سال ها پیش بلکه در کمتر از بیست سال پیش که برای خیلی ها بسیار سریع گذشته است. امروز دیگر صدای شرشر آب زلال و پرواز پرندگان وحشی نیست که با دیدن آن رودخانه رویایی به ذهن خطرور کند بلکه بویی متعفن و غیر قابل تحمل از فاضلاب، گازوییل و پلاستیک و لاستیک و روغن ماشین، ریکا و تاید و کف روی آب و چند لاکپشت سیاه و قیر اندود روح هر رهگذری را می آزاد و احساس غزل را از مغز می زداید.

ماهیان رودخانه یا مردنده و یا کوچ کردنده. مرغابی ها و غاز ها دیگر هیچ وقت حاضر نیستند پر های زیبایشان را که بر قمی زند را با گازوییل و قیر آلوده کنند و اگر اتفاقی کمی از آن به ظاهر آب (اما در واقع فاضلاب) به جایی از لباس شما پاشید باید فورا آن را عوض کنند تا از دست بویش راحت شوید. ساکنان جوجه سازی دیگر با صدای قورباخه ها، هر شام و صبح آشنا نیستند و آنچه در ذهن دهستکرده کانی مرؤوفی له گهله خۆی دا دهمالی و ده پیچاوه، ئیستا به دروست کردنی بهنداو (سد) سه رکوت کراوه. به دروست کردنی بهنداو کان بارودوخی رووباره کان ههتا کوتایی گۇرانی به سه رکوت کراوه. به دهنداو کان له دوای دروست بونیان به ده سه نه دیت. بهنداو کان له بیش پاش ماوهی رووباره که خۆی ئه ده ده تهناهنت له لای و شکەسالیدا ئه و بهش دانه ش نامینی. دیارده یه کی نه ریئینی دیکه که له فه و تاندن و مه رگی رووباره کاند رویی بهر چاو ئه گیپری، داکشان با

تۆپی زهی هر له سه رهتای دروست بونیه و، وه کوو بونه وه ریکی زیند و بوجیگه و لانکه ورد. زینه وه ره کانی دیکه وه ک لیپه واره کان ئازله کان، پهله وه ره کان و هتد ... ئه و پیتوهندیه زنجیره بیه که له نیوان ژینگه و بونه وه ره کان ههیه وه کوو پیویستیه ک ده بیه له برجاو بگیری هه تا ئه و دوخته نه شەمز اووهی زهی و ئه و ره و ته سروشته هی جاران هر وا به ره ده ام له هلسوراندا بی. يه کی له دهارده سه رکیانه هی سه ره زهی که وه کوو حلقة هی نه پساوهی ئیکو سیستمی سه ره زهی له مانه وه و بره ده امی زین دا رویی بهر چاوی گیپر اووه، چەم و رووباره کانه. وه کوو چون له شی مرؤف یا هر ئازله لیکی دیکه ره گ و ده ماری زوری تیدایه و له زیند وو را گرتني ئه و بونه وه ره دهوری بهر چاو ئه گیپری، چەم و رووبار و رویه کان ده قاوده و ده ره ئه گیپرین. رووباره کان هر له سه ره چاوه کانیانه وه ههتا کوتایی که ده ره زننه ناو ده ریا کانه وه به سه دان و هەزاران کیلومتر ری ئه پیون. قازانچی چوم و رووباره کان بو سروشته له چەن لایه نی سەرە کیدا خۆ دەنونتى که بريتىه له يه کەم سەرۆز راگرتى سروشته به شیوه خۆپسک له: قەوارەی ئاستى خويىدا. دوهەم: دروست کردنی ژینگهی مرؤف له ئاستى گوند، شار و ههتا ئه گاته و مەزىرى و کەشاوه رزى و هتد... ئه وی تا ئیستا باسی کرا رویی چۆمە کان بوو له سروشتد. ئه وی لیپه دا شایانی باسه، ئه وی که ئایا چوم و رووباره کان وه ک باقی دیارده کانی دیکه وه ک کانگا سەرزەھى و زهی زهی بیه کان، هەوا و لیپه واره دا ده بیه مەترسى؟ له ولامى ئه و پرسیاره دا ده بیه بلىپين: بەللى، رووباره کانیش له زیر پەلاماری مرؤفه کاندا که له بەر مەترسى دايىه، پیویستى له راده به دەرى مرؤف بوبه به هۆی ئه وی که چوم و رووباره سه رکیشە کان که له رابردوودا مرؤف و دەستکرده کانی مرؤفی له گەل خۆی دا دەمالی و دەپیچاوه، ئیستا به دروست کردنی بهنداو (سد) سه رکوت کراوه. به دروست کردنی بهنداو کان بارودوخی رووباره کان ههتا کوتایی گۇرانی به سه رکوت کراوه. به دهنداو کان له دوای دروست بونیان به ده سه نه دیت. بهنداو کان له بیش پاش ماوهی رووباره که خۆی ئه ده تهناهنت له لای و شکەسالیدا ئه و بهش دانه ش نامینی. دیارده یه کی نه ریئینی دیکه که له فه و تاندن و مه رگی رووباره کاند رویی بهر چاو ئه گیپری، داکشان با

نوجوان سبز

در میان اعضاء و دوستداران انجمن سبز چیا پیرمردان، پیرزنان، جوانان، نوجوانان و کودکان دیده می شوند.

یکی از آن کسانی که احترام به محیط زیست نه در گفتارش، بلکه بر رفتارش جاری است نوجوان بسیار سبز شهرمان خانم هاناو مصطفی سلطانی می باشد. این نوجوان سال هاست که به مانند عضوی فعال در انجمن کار می کند. او کار زیست محیطی را از اوایل دبستان با شرکت در مراسم های پاکسازی معابر و محوطه گردشگری تالاب زریبار و نهال کاری شروع کرد. هاناو همیشه با دوستان خود در مورد کارهای زیست محیطی حرف می زند و اوج تاثیر گذاری او در بهار امسال با پاکسازی تفریح گاه ها به همراه دوستان خود در مدرسه شاهد نشان داده شد. اگر کسی از شما به جلسات و مجمع های انجمن سبز چیا تشریف آورده باشد، حتما او را به عنوان یکی از برگزار کنندگان در ردیف اول خانم ها دیده است. امیدواریم نمونه هاناو در شهر ما به هزاران کس برسد، چرا که آینده به آنان می نگردد.

می خروشد چون پرتو امید

می بخشی طراوت بهاری

در روشنایی زلال صبحگاهی

ای کمند کوهکشان سر سبز

با تو چه زیباست این زمین آریایی

تو ای پناه کاه آشنای غریبان

لانه پرندهگان زیبا

با تو چه زیبا می خوانند قناری ها

چه چه ی بلبل و شر شر آبشارها

تا که زنده ام در این دنیای پاک

نهالی می کارم تا تو باشی خوشحال

بچه های این زمین آباد

از نسیم بوی خوش تو باشند

خوشحال

* «کلاس پنجم، دبستان شاهد»

دنیای پاک کودکان*

* آراس صالحی

در این دنیای پاک ما زنده ایم با تنفس پاک هوای جنگل زیبا. جنگل

یکی از منابع طبیعی و خدادادی و

سرمایه‌ی ملی هر کشوری است، ما

باید قدر این نعمت الهی را

دانسته و با مراقبت و کاشتن نهال

های جوان به جای درختان پیر و

فرسوده از این منابع محافظت

کنیم. ما بچه ها همگی می دانیم

که جنگل مانند خون و رگ حیات

می باشد و بدون فضای سبز نمی

توانیم زندگی خوبی داشته باشیم.

فضای سبز بهترین تولید کنندگان

اکسیژن و هوای پاک است پس

نباید در زیر این درختان سبز

آتش روشن کرد و عمر مفید را به

هد ر داد. از نوشتن و خط خطی

کردن درختان پرهیز کنیم. با

شاخه های درختان که همانند بال

فرشتگان مهر و محبت را به ما

هدیه می دهند بازی نکنیم و آن را

نشکنیم. من به عنوان یکی از

نسل های جوان از شما همسالان و

بزرگواران خواهشمندم به قلب

زمین آتش نزنید و آن ها را نبرید

تا باعث گرما و گاز های خفه کننده

و سیل و زلزله نشویم. درختان

همان امانت های الهی هستند، پس

در حفظ منابع طبیعی جدی بکوشیم.

جنگل ای نور گرمای امید

تابیده بر زلف پریشان نور

سایه ات چون بید مجنون

شماره تماس ۰۹۱۰۵۶۶۴۳۶۰.

Taybetnamey xeberî-jîngeyî Çiya, sallî
yekem, jimarey 19 Cozderan 88

Email: green_chya@yahoo.com www.green-chya.blogfa.com www.chya.org

آثار مندرج در ویژه نامه چیا لزومنا نظر گرداندگان نمی باشد.

چیا در اصلاح، ویرایش و تلخیص مطالب آزاد است.

مطلوب ارسالی بازگردانده نمی شود.

مطلوب خود را به صورت تایپ شده و بر روی CD ارسال نمایید.

اصل مقالات ترجمه شده ارسال و در صورت استفاده از منابع، اسم آنها ذکر شود.

آدرس: مریوان. جنب میدان میوه و تره بار شهسواری تلفکس: ۰۸۷۵۳۲۵۰۹۷۲

هیئت دوچرخه سواری مریوان

هیئت دوچرخه سواری مریوان در سال ۱۳۸۳ با پیشنهاد

آقای ساسان جهانی و تلاش فراوان دوستداران با تشکیل

هیئت مدیره بنا گردید. هدف این گروه پیشگیری از

بعضی بیماریها مانند قند خون، چربی، فشار و ... و دیدن

جهاهی مختلف و دیدنی و همچنین کمک به محیط

زیست از راه رکاب زدن و استفاده از دوچرخه به جای

ماشینهای سوختی است که در حال حاضر افراد زیبر در

حال انجام فعالیتهای خود به عنوان هیئت مدیره می

باشند: آقای ساسان جهانی (رئیس هیئت مدیره)، آقای

عباس مساعد (دیری هیات)، خانم شرمین ابراهیم نژاد (نایب

رئیس) و آقای عبدالله خویوز (خزانه‌دار).

اهم فعالیت‌های هیئت دوچرخه سواری:

۱- رکاب زدن هر ساله‌ی گروهی از دوچرخه سواران از

مریوان تا حلبچه به مناسب فاجعه شیمیایی آن شهر توسط

رژیم بعثت.

۲- برگزاری مسابقات دوچرخه سواری در زمانهای مجزا

و در رده‌های سنی مختلف در سطح شهر به مناسب افتتاح

هیئت، روز جهانی مبارزه با مواد مخدر، هفته‌ی بهزیستی و

روز ۱۳ آبان و اهدای جوایزی به برنده‌گان مسابقات.

۳- پاکسازی پارک شهر و تالاب «زریبار» برای دفعات

متعدد به مناسب هفته‌ی محیط زیست.

۴- رکاب زدن از مریوان تا شهر سردشت به مناسب

گرامیداشت سالروز بیماران شیمیایی سردشت.

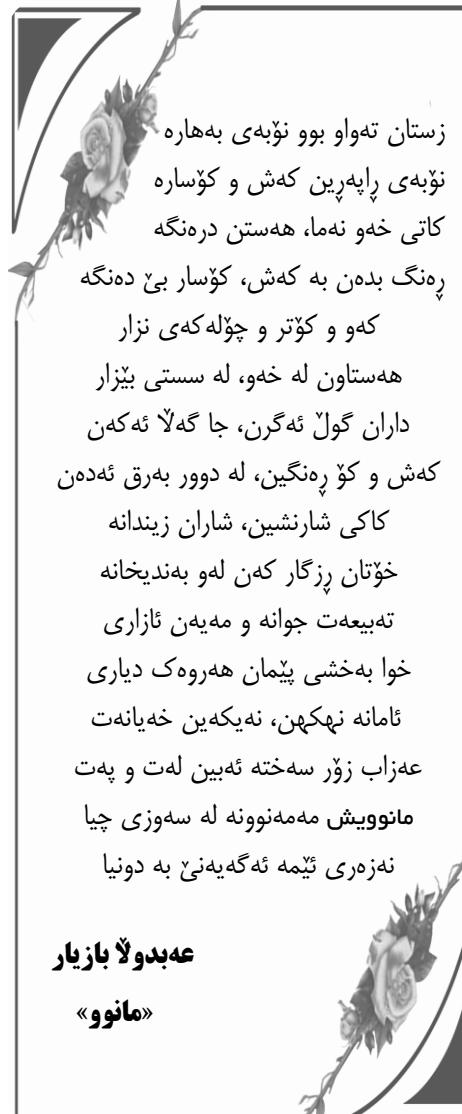
۵- شرکت در مسابقات استانی.

۶- تمرین دوچرخه سواری ۳ روز در هفته برای اعضا.

شایان ذکر است که این هیئت دارای ۱۵۰ عضو مشکل از

۱۰۰ پسر و ۵۰ دختر می باشد.

زستان تهواو بوبو نوبه‌ی به‌هاره
نوبه‌ی راپه‌پین کهش و کوکساره
کاتی خهو نه‌ما، ههستن دره‌نگه
رهنگ بدهن به کهش، کوکسار بی ده‌نگه
که و کوکت و چوکله که‌ی نزار
ههستاون له خهو، له سستی بیزار
داران گول ئه‌گرن، جا گه‌لائه که‌ن
کهش و کوکره‌نگین، له دوور بهرق ئه‌دهن
کاکی شارنشین، شاران زیندانه
خوتان پزگار کهن لوه بهندیخانه
ته‌بیعته جوانه و مهیه‌ن ئازاری
خوا به‌خشی پیمان ههروه ک دیاری
ئامانه نه‌کهن، نه‌یکه‌ین خه‌یانه‌ت
عه‌زاب زۆر سه‌خته ئه‌بین لەت و پەت
مانوویش مەمه‌نونو نه له سه‌وزی چیا
نه‌زه‌ری ئیمە ئه‌گه‌یه‌نی به دونیا
عه‌بدول‌لا بازیار
مانوو»

شماره حساب نشریه چیا جهت دریافت

کمک‌های مردمی:

۰۱۰۰۰۲۹۶۰۵

بانک کار آفرین چهار راه اصلی